

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 16.11.1976, sp. zn. 7 Tz 42/76, ECLI:CZ:NS:1976:7.TZ.42.1976.1

Číslo: 37/1977

Právní věta: K rozlišování mezi trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. a trestným činem poškozování spotřebitele podle § 121 odst. 1 tr. zák. při nelegálním odčerpávání tzv. přebytků v provozovně veřejného stravování. Vznikají-li přebytky jinak než úmyslným poškozováním spotřebitelů, má jejich odčerpání znaky trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 tr. zák. jsou-li však přebytky vytvořeny úmyslným poškozováním spotřebitelů, kteří nejsou socialistickou organizací (srov. č. 49/1971 Sb. rozh. tr.), má jejich odčerpání znaky trestného činu poškozování spotřebitele podle § 121 tr. zák., nikoliv znaky rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 16.11.1976

Spisová značka: 7 Tz 42/76

Číslo rozhodnutí: 37

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Poškozování spotřebitele, Rozkrádání majetku v socialistickém řízení

Předpisy: 140/1961 Sb. § 121 odst. 1
§ 132 odst. 1 písm. b

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 37/1977 sb. rozh.

K rozlišování mezi trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b) tr. zák. a trestným činem poškozování spotřebitele podle § 121 odst. 1 tr. zák. při nelegálním odčerpávání tzv. přebytků v provozovně veřejného stravování.

Vznikají-li přebytky jinak než úmyslným poškozováním spotřebitelů, má jejich odčerpání znaky trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 tr. zák.; jsou-li však přebytky vytvořeny úmyslným poškozováním spotřebitelů, kteří nejsou socialistickou organizací (srov. č. 49/1971 sb. rozh. tr.), má jejich odčerpání znaky trestného činu poškozování spotřebitele podle § 121 tr. zák., nikoliv znaky rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 tr. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 16. 11. 1976 sp. zn. [7 Tz 42/76](#).)

Nejvyšší soud ČSR k stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSR zrušil rozsudky krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 4. 1976 sp. zn. 6 To 170/76 a okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 17. 2. 1976 sp. zn. 2 T 23/76 a přikázal okresnímu soudu ve Frýdku-Místku, aby věc obviněného J. T. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 17. 2. 1976 sp. zn. 2 T 23/76 byl obviněný J. T. uznán vinným trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b), c) tr. zák., pomocí k trestnému činu poškozování spotřebitele podle § 10 odst. 1 písm. c) a § 121 odst. 1 tr. zák. a dále trestným činem poškozování spotřebitele podle § 121 odst. 1 tr. zák. spáchaným společně se spoluobviněnými M. K. a L. M. Byl za to odsouzen podle § 132 odst. 2 s použitím § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání čtyř let v první nápravně výchovné skupině a podle § 49 odst. 1 tr. zák. k trestu zákazu činnosti ve funkci hmotně odpovědného pracovníka ve všech organizacích socialistického sektoru na dobu pěti roků. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obviněný zavázán zaplatit SSM OKR Důl Dukla v Havířově IV – Suché částku 31 604,30 Kčs.

Podle rozsudku okresního soudu spáchal obviněný J. T. uvedenou trestnou činnost tím, že v S. jako vedoucí hotelu D. v období od 8. 10. 1973 do

15. 6. 1975 soustavným krácením tržeb ze svatebních a jiných hromadných akcí uskutečňovaných v hotelu získal celkem částku 33 614,90 Kčs, a že dále nepravdivě rozepisoval tržby číšníků, ač věděl, že číšníci M. K. a L. M. poškozují spotřebitele tím, že nedodržují míry podávaných nápojů, zaměňují levnější druhy zboží za dražší a účtují nápoje, které nebyly zkonsumovány, přičemž uvedení číšníci získali poškozením spotřebitelů částku 2369,60 Kčs. Trestné činnosti spáchané společně se spoluobviněnými M. K. a L. M. se dopustil tím, že tamtéž a v téže době ve stejné funkci nedodržováním míry podávaných nápojů, záměnou levnějších druhů zboží za dražší a účtováním nápojů, které nebyly zkonsumovány, poškozoval zákazníky, zejména při svatebních a jiných hromadných akcích, a na jejich úkor získali celkem částku 16 584,20 Kčs.

K odvoláním všech obviněných byl rozsudek okresního soudu zrušen rozsudkem krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 4. 1976 sp. zn. 6 To 170/76 podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. v celém rozsahu a obviněný J. T. byl uznán vinným trestným činem poškozování spotřebitele podle § 121 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. a odsouzen podle § 121 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody na tři a půl roku, k jehož výkonu byl zařazen podle § 39a odst. 2 písm. a) tr. zák. do první nápravně výchovné skupiny a podle § 49 odst. 1 tr. zák. k dalšímu trestu zákazu činnosti ve funkci hmotně odpovědného pracovníka ve všech organizacích socialistického sektoru na dobu čtyř roků.

Podle rozsudku krajského soudu spáchal obviněný J. T. uvedený trestný čin tím, že v S. v období od 8. 10. 1973 do 15. 6. 1975 jako vedoucí hotelu D. zneužil svého postavení a po zjištění vznikajících přebytků, zejména v kuchyni, u příležitosti svatebních a jiných hromadných akcí uskutečňovaných v hotelu, odčerpával tyto přebytky vzniklé na úkor spotřebitelů pro svou potřebu, aniž by je odevzdával podniku a v uvedeném období si takto ponechal částku 33 614,90 Kčs; dále v téže době a tamtéž jako vedoucí společně s účtujícími číšníky M. K. a L. M. nedodržováním míry podávaných nápojů, záměnou levnějších druhů za dražší druhy nápojů a účtováním nápojů, které nebyly zkonsumovány, poškozovali jednotlivé zákazníky, zejména při svatebních a jiných hromadných akcích a na jejich úkor takto získali celkem částku 16 584,20 Kčs.

Proti rozsudku krajského soudu podal generální prokurátor ČSR v neprospěch obviněného J. T. stížnost pro porušení zákona. Uvedl, že skutková zjištění obou rozsudků jsou správná a odpovídají stavu dokazování, avšak krajskému soudu vytkl, že dospěl k nesprávnému právnímu hodnocení u

skutku, kterým si obviněný ponechal částku 33 614,90 Kčs, neboť v tomto případě nejde o trestný čin poškozování spotřebitele, ale o trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b), c) tr. zák. Dále v této souvislosti generální prokurátor ČSR poukázal na to, že původ vzniku přebytků v celkové výši 33 614,90 Kčs nebyl zjištěn a že také sám obviněný uvedl, že tento přebytek nebyl získán z nějaké konkrétní akce, ale ještě v předchozí době při jeho nástupu do funkce. Obviněný proto vycházel z toho, že přebytky vznikaly v kuchyni a krátil je. V hlavním líčení však obviněný uvedl, že neví, jak přebytky vznikaly, že z každého něco a že dohromady to pak byly velké přebytky. Naproti tomu v odvolacím řízení obviněný tvrdil, že není správná jeho výpověď před okresním soudem, že si bral peníze, aniž znal objektivní možnosti existence přebytků, neboť vždy si sám provedl kontrolní inventuru a poté upravoval doklady podle toho, jakou částku měl k dispozici, takže proto nebylo možné, aby si bral peníze bez vědomí možnosti, do jaké výše tak mohl učinit. Dále generální prokurátor ČSR poukázal ve stížnosti pro porušení zákona na výpověď svědka M. Š., kuchaře v hotelu D., který uvedl, že obviněný si dělal inventuru skladu sám a že proto neměl přehled, že však mu obviněný neustále vytýkal, že nehraje kuchyně a že mu převaruje. O přebytcích svědek nevěděl a domníval se, že mohly vzniknout jen tak, že obviněný dával do kuchyně maso zakoupené za své peníze. K tomu se měl obviněný vyjádřit v tom smyslu, že mohlo jít někdy o maso, které zakoupil, ale že přitom provozovnu také zatížil. Dále generální prokurátor ČSR poukázal na přehled mank a přebytků hotelu D. a konstatoval přitom, že zjištěné rozdíly mohly vzniknout v kuchyni nebo v zásobách přímo ve skladu, který vedl obviněný. Porušil proto krajský soud při právním hodnocení skutku obviněného J. T. zákon v ustanovení § 132 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b), c) tr. zák. Generální prokurátor ČSR navrhl, aby bylo vysloveno uvedené porušení zákona, aby napadené rozsudky byly u obviněného J. T. zrušeny a okresnímu soudu ve Frýdku-Místku přikázáno, aby věc tohoto obviněného v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 267 odst. 2 tr. ř. správnost těch výroků, které se týkají obviněného J. T., přezkoumal i řízení, které této části rozhodnutí předcházelo, a shledal, že zákon porušen byl.

Krajský soud, když přezkoumával k odvolání obviněného J. T. rozsudek okresního soudu, zaměřil se pouze na prověření námitek obhajoby obviněného v tom směru, že doplnil dokazování výsledkem svědka M. Š. a na základě jeho výpovědi pak dovodil s poukazem na objektivně správnou skutečnost ověřenou finanční kontrolou a revizními zprávami příslušných orgánů poškozeného podniku, že jediný možný vznik peněžních částek, které obviněný získal pro svou potřebu, lze spatřovat v uměle vytvářených přebytcích, které byly obviněným kontrolovány a umožňovaly mu tak postupné odčerpávání finančních částek, aniž se to projevilo v záporném výsledku hospodaření. Jde proto podle závěru krajského soudu o uměle vznikající přebytky přisvojené obviněným, jdoucí výlučně na úkor soukromých osob, takže skutkem uvedeným pod bodem 1. rozsudku se obviněný dopustil trestného činu poškozování spotřebitele a nikoliv trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví.

Krajský soud učinil tento závěr, aniž se však blíže zabýval správností skutkových zjištění obsažených v rozsudku okresního soudu a uvedl důkazy, na jejichž základě zjistil, že okresním soudem zjištěný rozsah přebytků v částce 33 614,90 Kčs přisvojených obviněným je správný a ve shodě s výsledky dokazování. V tomto směru nemá odůvodnění rozsudku krajského soudu náležitosti předepsané ustanovením § 125 tr. ř. a vykazuje stejné nedostatky jako rozsudek okresního soudu. Jsou proto oba rozsudky v tomto směru nepřezkoumatelné.

Okresní soud sice uvedl v odůvodnění svého rozsudku jednotlivé akce s uvedením částek, které si obviněný přisvojil s tím, že obviněný získal v uvedených případech celkem 33 614,90 Kčs. Ve skutečnosti činí součet jednotlivých částek z uváděných akcí pouze částku 32 274,60 Kčs a neodpovídá ani hodnotám uvedeným v revizní zprávě a v její příloze označené jako č. 1, které jsou

založeny na č. l. 93 - 100 spisu. Kromě tohoto rozporu v rozsahu činnosti obviněného nejsou okresním soudem blíže objasněny ani jednotlivé částky, které okresní soud pojal do uvedené celkové částky a které nejsou shodné ani s výsledky provedené revize. V tomto směru chybějí také potřebné údaje a vysvětlení ze strany svědkyně Z. S., která prováděla revizi jako kontrolorka závodního stravování na Dole Dukla a která v přípravném řízení pouze rámcově uvedla, z jakých podkladů vycházela ve svém revizním vyčíslení. V hlavním líčení omezila pak svou výpověď pouze na sdělení, že při revizi nekontrolovala a neměla ani k dispozici výsledky inventur a že veškeré podklady včetně faktur, na které bylo zakoupeno zboží, se zakládají na podniku a že by je bylo možno opatřit.

Obdobné nedostatky v rozsudku krajského i okresního soudu jsou také ve zjištění rozsahu dalšího jednání obviněného J. T., jehož se měl obviněný zčásti dopustit společně s účtujícími číšníky M. K. a L. M. Ani zde se krajský soud nezabýval správností skutkových zjištění okresního soudu, ačkoliv okresní soud poukázal jen všeobecně na důkazy, z nichž v tomto směru vycházel, aniž při odůvodnění svého rozsudku postupoval podle § 125 tr. ř. a zejména konkrétně vyložil, na základě kterých důkazů a z jakých důvodů považoval jednotlivé částky, které ve svém souhrnu mají tvořit jím uváděné hodnoty, za částky, které si obviněný, popřípadě též se svými společníky přisvojil. Postup okresního soudu, který zvolil při odůvodnění svých skutkových zjištění, je proto nesprávný, neboť jím uvedená skutková zjištění učiněná jen na podkladě stručného výčtu jednotlivých důkazů jsou nepřezkoumatelná a jsou v rozporu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř. o hodnocení důkazů.

Vedle těchto nedostatků, kterých se oba soudy dopustily při zjišťování skutečného stavu věci, je třeba ještě poukázat na další nedostatek. Jde totiž o otázku vzniku tzv. přebytků. V tomto směru, jak už sama stížnost pro porušení zákona konstatuje, nebyl dosud zjištěn původ vzniku přebytků v částce 33 614,90 korun, kterou si měl obviněný J. T. přisvojit. Objasnění původu přebytků je však pro správné posouzení tohoto jednání obviněného nanejvýš důležité, neboť vznikají-li přebytky jinak než úmyslným poškozováním spotřebitelů, má jejich odčerpání osobou, které bylo zboží svěřeno, znaky rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví formou přivlastnění si svěřené věci; jsou-li však přebytky vytvořeny úmyslně poškozováním spotřebitelů a odčerpány pak v penězích, popřípadě i ve svém původním stavu, má čin znaky poškozování spotřebitele, nikoliv znaky rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví.

Je proto otázka vzniku přebytků, jakož i způsobu celého hospodaření obviněného J. T. v hotelu D. v inkriminované době jednou z důležitých otázek, kterou je třeba v daném případě rovněž blíže ujasnit. Závěr krajského soudu, že jde jen o „umělé“, úmyslně vytvářené přebytky, je předčasný, neboť nevychází z objasnění celého případu. Sam obviněný ve své výpovědi v přípravném řízení v uvedeném směru uvedl, že při měsíční kontrole svého hospodaření zjistil přebytky a že je v tomto rozsahu také zkrátil. Nešlo však o přebytky získané z konkrétní svatební akce, ale o přebytky, které vznikly předtím u jiných akcí, u kterých se tržba nedala krátit, a proto nemuselo dojít k poškození spotřebitelů. V hlavním líčení se však obviněný k přebytkům vyslovil tak, že přebytky mohly vzniknout vědomě i nevědomě a že tržby krátil s vědomím, že je poškozen spotřebitel. Podniku prý nevznikla žádná škoda, jediná škoda vznikla jen za svatební přihlášky a za ubytování a že nevyužil ani možnosti tzv. odpisů za zkažené zboží. Před odvolacím soudem obviněný trval na tom, že si nikdy nebral peníze bez vědomí možnosti, do jaké výše tak může učinit a kromě jiného ještě uvedl, že nezná výši výtravného, ale že nikdy nepoužil žádnou takovou částku pro sebe. Zcela jednoznačná není však ani výpověď svědka M. Š., nehledě na rozpory, které jsou mezi jeho výpovědí a výpovědí obviněného J. T.

Je proto nezbytné za účelem zjištění skutečného stavu věci odstranit všechny vytýkané nedostatky a objasnit celou věc v tom rozsahu a v těch směrech, jak již bylo naznačeno. Především však bude třeba zjistit původ přebytků na základě podrobného zjištění hospodaření obviněného J. T. v hotelu D. a doplnit tak přehled mank a přebytků vypracovaný svědkem E. K. a jeho výpověď z hlavního líčení dalšími potřebnými údaji, zejména ve směru výše stanoveného výtravného a jeho čerpání obviněným

za celé období jeho hospodaření. Výsledkem svědkyně Z. S. pak bude třeba podrobně dokumentovat a doložit rozsah přebytků, které si obviněný přisvojil. Rovněž prostřednictvím jmenovaných svědků bude třeba prověřit údaje tvrzené obviněným a postupem podle § 207 odst. 2 tr. ř. odstranit i rozpory v jeho výpovědích, jak na ně bylo již poukázáno.

Základní pochybení krajského i okresního soudu spočívají tedy nejen v nerespektování ustanovení § 125 tr. ř., ale především v nedostacích při zjišťování skutečného stavu věci, který je hlavním předpokladem pro správné právní posouzení.